

Voorbeelden, toelichtingen en figuren	9
Inleiding	13
“Europa heeft beslist dat...”	14
Comitolowie? Comitolowat?	15
Een ondoordringbaar kluwen?	15
Ten geleide: de verdere opbouw van dit boek	17
Een zijsprongetje: de politieke wetenschap en Europese besluitvorming	21
De oude strijd: neofunctionalisten tegen intergouvernementalisten	21
Wandelen met de hond: een <i>principal-agent</i> perspectief	23
Instellingen zijn belangrijk	25
Macht achter de schermen: netwerktheorieën	27
Multilevel governance als metafoor	30
1. Historische beslissingen	33
1.1 Inleiding	33
1.1.1 Wat zijn historische beslissingen?	33
1.1.2 Staats- en regeringsleiders aan het Europese roer	34
1.1.3 Een klein clubje?	34
1.2 Vier historische beslissingen: de procedures en de realiteit	37
1.2.1 Financiële meerjarenplannen: moeilijke centenkwesities	37
1.2.2 Een nieuwe voorzitter van de Commissie: de strijd om een topfunctie	41
1.2.3 Uitbreiding: hoe groot wordt de Unie?	44
1.2.4 Het wijzigen van de verdragen: timmeren aan de fundamenten	48

1.2.5	Conclusie: de Europese Raad hakt de historische knopen door	52
1.3	Instelling 1: de Europese Raad	52
1.3.1	Samenstelling van de Europese Raad	53
1.3.2	Weinig functies op papier	54
1.3.3	De voorbereiding van een Europese Raad	57
1.3.4	De chefs en hun rituelen	59
1.3.5	Het slotdocument: elke komma telt	61
1.3.6	De Europese Raad in een uitgebreide Unie	63
2.	Europese wetten	67
2.1	Tachtigduizend bladzijden	67
2.2	De meest gebruikte procedure: de medebeslissingsprocedure	70
2.2.1	Het verloop van de medebeslissingsprocedure: pingpong tussen instellingen	73
2.2.2	Cijfers over de medebeslissingsprocedure	78
2.3	Procedures die in onbruik raken: de raadplegingsprocedure, de instemmingsprocedure en de samenwerkingsprocedure	81
2.3.1	Raadplegingsprocedure	81
2.3.2	Instemmingsprocedure	83
2.3.3	Samenwerkingsprocedure	85
2.4	Instelling 2: de Europese Commissie	87
2.4.1	Het politieke niveau: het College van Commissarissen	90
2.4.2	Het administratieve niveau: Directoraten-Generaal en Diensten	93
2.4.3	Het initiatiefrecht van de Commissie	96
2.4.4	De voelspriet en de helplijnen van de Commissie	98
2.4.5	Het College van Commissarissen aan het werk	101
2.5	Instelling 3: de Raad van Ministers, kortweg de Raad	102
2.5.1	De samenstelling van de Raad en het coördinatieprobleem	103
2.5.2	Een roterend voorzitterschap	107
2.5.3	De werking van de Raad: vechten om de stemmen (maar uiteindelijk bij consensus beslissen)	109
2.5.4	Het Secretariaat-Generaal: het geheugen van de Raad	116
2.5.5	Het Coreper: topdiplomaten onder elkaar	118
2.5.6	De werkgroepen: waar het echte werk gebeurt	122
2.5.7	De Raad in een uitgebreide Unie	124
2.6	Instelling 4: het Europees Parlement	125
2.6.1	Een indrukwekkend traject	125
2.6.2	Samenstelling en fracties	127
2.6.3	Organisatie van de werkzaamheden	133
2.6.4	De parlementaire commissies: cruciale schakels in het wetgevende werk	135

2.6.5	Deelname aan de besluitvorming onder de medebeslissingsprocedure	139
2.6.6	Secretariaat-Generaal en andere medewerkers	141
2.6.7	De uitdagingen voor het Parlement	143
2.7	Andere spelers in het verhaal	144
2.7.1	Het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: de praatbarakken	145
2.7.2	Nationale en regionale parlementen op zoek naar hun rol	148
3.	De uitvoering van de Europese wetgeving	155
3.1	Een gedeelde verantwoordelijkheid	155
3.2	Het implementatiedeficit	157
3.3	Gedelegeerde wetgeving: de duistere kamers van de comitologie	160
4.	Een nieuwe techniek van besluitvorming: open coördinatie	169
4.1	Zachte regelgeving: met pek en veren paraderen	169
4.2	Een voorbeeld: de werkgelegenheidsstrategie	174
5.	De deelname van het federale België aan de Europese besluitvorming	179
5.1	Inleiding	179
5.2	Regio's en hun toegangspoorten tot Europese besluitvorming	181
5.2.1	Rechtstreekse en formele participatie	181
5.2.2	Rechtstreekse en informele participatie	182
5.2.3	Onrechtstreekse en formele participatie	183
5.2.4	Onrechtstreekse en informele participatie	183
5.2.5	De regionale attaché in de Permanente Vertegenwoordiging: spin in het web	184
5.2.6	Een evaluatie	184
5.3	Het Belgische standpunt en de verdediging ervan	185
5.3.1	De formulering van een Belgisch standpunt	185
5.3.2	Parlementen: de grote afwezigen?	187
5.3.3	België in de Raad van Ministers	188
6.	Besluit: democratie in de wondere wereld van de Europese Unie	191
	Bijlage: Relevante verdragsartikelen	197
	Verdrag betreffende de Europese Unie	197
	Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap	198